

**MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI**

_____ viloyati _____ tumani
Maktabgacha va maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
_____ -umumiy o'rta ta'lim maktabi
Biologiya fani o'qituvchisi
_____ ning
___-SINF UCHUN TARBIYA FANIDAN
BIR SOATLIK

DARS ISHLANMASI

Sana: “ ___ ” _____ -yil

Dars mavzusi: Hayvonlarning ko‘payishi

Dars maqsadlari

Ta’limiy: O‘quvchilarga hayvonlarning ko‘payishi, jinsiy va jinsiy emas ko‘payish turlari haqida bilim berish.

Tarbiyaviy: O‘quvchilarda hayvonot dunyosiga nisbatan hurmat va ehtiyotkorlik tuyg‘usini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi: O‘quvchilarning mantiqiy fikrlash, taqqoslash, tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish.

Darsning rejasi:

1. Tashkiliy qism;
2. Kirish qismi;
3. Asosiy qism;
4. Mustahkamlash.

BIOLOGIYA FANIDAN 4-CHORAKDAN 1 SOATLIK DARS ISHLANMALAR

7-sinf Hayvonlarning ko‘payishi

8-sinf Ko‘rish organlarining funksiyasi

9-sinf Mutatsion (genotipik) o‘zgaruvchanlik

10-sinf Ekosistemaning trofik strukturasi

11-sinf Hayvonot dunyosidagi evolutsion o‘zgarishlar

Murojaat uchun telegram:

@hujjatlar_admini

Word shaklida beriladi.

Narxlar sizga albatta maqul keladi!

1. Tashkiliy qism

Salomlashish, davomatni aniqlash, o'quvchilarning darsga tayyorgarligini tekshirish.

2. Kirish qismi

Savol: "Agar tirik mavjudotlar ko'paymasa, nima bo'lardi?" O'quvchilar bilan qisqacha fikr almashish. Dars mavzusi e'lon qilinadi: **"Hayvonlarning ko'payishi"**.

3. Asosiy qism

Hayotning davomiyligi ko'payish orqali ta'minlanadi. Tirik mavjudotlar, xususan, hayvonlar ham o'z naslini qoldirish orqali tur hayotiyligini saqlab qoladilar. Ko'payish — bu tirik organizmlarning o'ziga o'xshash yangi organizmlar yaratish jarayonidir. Hayvonlar dunyosida ko'payishning xilma-xilligi ularning turli biologik xususiyatlari, yashash muhiti va taraqqiyot darajasiga bog'liq. Ko'payish organizmlarning eng muhim xossaligidan biri bo'lib, u hayotning uzluksizligini ta'minlaydi.

Ko'payishning ikki asosiy turi mavjud:

BIOLOGIYA FANIDAN 4-CHORAKDAN 1 SOATLIK DARS ISHLANMALAR

7-sinf Hayvonlarning ko'payishi

8-sinf Ko'rish organlarining funksiyasi

9-sinf Mutatsion (genotipik) o'zgaruvchanlik

10-sinf Ekosistemaning trofik strukturasi

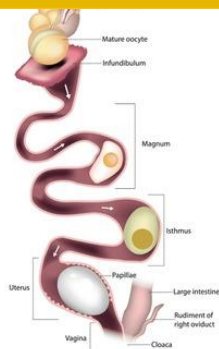
11-sinf Hayvonot dunyosidagi evolutsion o'zgarishlar

Murojaat uchun telegram:

@hujjatlar_admini

Word shaklida beriladi.

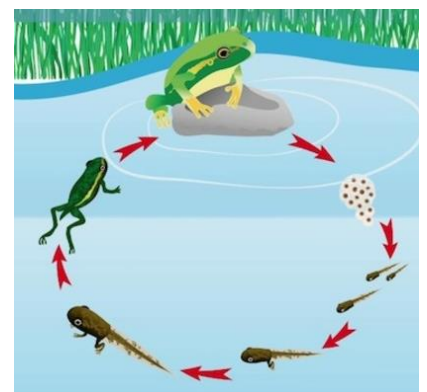
Narxlar sizga albatta maqul keladi!

urg o'chining organizmida sodir bo'ladi (masalan, odam, mushuk, it, qushlar).

- **Tashqi urug'lanish** – urug'lanish tashqi muhitda, asosan, suvda sodir bo'ladi (masalan, baliqlar, qurbaqalar).

**Hayvonlar
misolida:**

- **Qushlar:** Jinsiy ko'payadi, ichki urug'lanish yuz beradi. Urg'ochi tuxum qo'yadi. Tuxumdan jo'ja chiqishi uchun u inkubatsiya qilinadi, ya'ni ona qush uni issiqlikda saqlab turadi.

- **Sutemizuvchilar:** Ichki urug‘lanish orqali jinsiy yo‘l bilan ko‘payadi. Ular bolasini ona qornida rivojlantirib, tug‘adi.

- **Suv hayvonlari:** Baliqlar va qurbaqalarda ko‘pincha tashqi urug‘lanish sodir bo‘ladi. Urg‘ochilar tuxum qo‘yadi, erkaklar esa tashqaridan sperma chiqarib, urug‘lantiradi.

Jinsiy ko‘payishning afzalliklari:

- Yangi organizmlar genetik jihatdan ota-onasiga o‘xshash, ammo individual farqli bo‘ladi.

- Tur ichida genetik xilma-xillik vujudga keladi, bu esa muhitga moslashish imkonini oshiradi.

- Evolyutsion jarayonda muhim o‘rin egallaydi.

Kamchiliklari:

- Murakkab jarayon, ko‘proq vaqt va energiya talab qiladi.

BIOLOGIYA FANIDAN 4-CHORAKDAN 1 SOATLIK DARS ISHLANMALAR

7-sinf Hayvonlarning ko‘payishi

8-sinf Ko‘rish organlarining funksiyasi

9-sinf Mutatsion (genotipik) o‘zgaruvchanlik

10-sinf Ekosistemaning trofik strukturasi

11-sinf Hayvonot dunyosidagi evolutsion o‘zgarishlar

Murojaat uchun telegram:

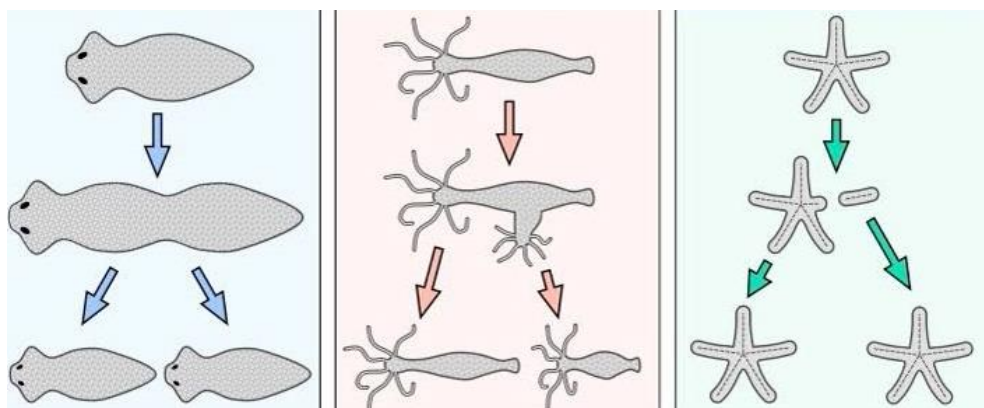
@hujjatlar_admini

Word shaklida beriladi.

Narxlar sizga albatta maqul keladi!

U o‘zining paydo bo‘ladigan, bu o‘zining rivojlanish, yangi organizmga aylanadi va ajratib chiqadi.

Jinssiz ko‘payishga misollar:

- **Amyoba** – tana ikki qismga bo‘linadi.
- **Gidra** – tomchi (pupna) chiqaradi.
- **Dengiz yulduzi** – tana parchasidan yangi individ hosil bo‘ladi.